

EK-8

TÜRKİYE'DE 1992'DEN GÜNÜMÜZE REKTÖR ATAMA SİSTEMİ

("Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sisteminin Uygulamadaki Değeri"
Başlıklı Makalenin Ekidir)

Kemal Gözler

Tarihsel süreç içinde Türkiye'de rektör atama sistemleri hakkında kısaca bilgi vermekte yarar vardır.

1. 1992-2016 Arasındaki Sistem

2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 13'üncü maddesinin 1 Temmuz 1992 tarih ve 3826 sayılı Kanunla değişik ilk fıkrasına göre, rektörler üç aşamalı bir sistemle atanıyorlardı. (1) Önce üniversite öğretim üyeleri seçim yaparak altı rektör adayı belirliyorlardı. (2) Sonra bu altı adaydan üçü Yükseköğretim Kurulu tarafından seçilip Cumhurbaşkanına sunuluyordu. (3) Cumhurbaşkanı kendisine sunulan bu üç adaydan birini seçip atıyordu. Bu sistem Türkiye'de 1 Temmuz 1992'den 3 Ekim 2016 tarihine kadar 24 yıl boyunca uygulanmıştı. Sistem üç aşamalı olduğu için oldukça uzun zaman alıyordu. Ancak bu uzun sürece rağmen, 22 yıl boyunca, Türkiye'de rektörler genel olarak zamanında atanmışlardır.

2. 2016-2018 Arasındaki Sistem

2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 13'üncü maddesinde 3 Ekim 2016 tarih ve 767 sayılı Olağanüstü Hâl Kanun Hükmünde Kararnamesiyle yapılan değişiklikle rektör seçiminin birinci aşamasına, yani öğretim üyelerinin altı aday seçmesine son verilmiştir. Bu sisteme göre YÖK üç aday önerecek, Cumhurbaşkanı da bunlarda birini seçip atayacaktı. Böylece rektör atama sürecinin en çok zaman alan birinci aşaması kaldırılarak süreç hızlandırılmıştı. Artık rektörlerin daha hızlı bir şekilde atanması mümkün hâle gelmişti. Ne var ki bu dönemde, bazı üniversitelere rektör atamalarda gecikme olduğu, bazı üniversitelerin rektörlerinin atanmasının unutulduğu yolunda gazetelerde haberler çıkmaya başladı¹.

1. Örneğin bu dönemde Çankırı Karatekin, Nevşehir Hacı Bektaş Veli, Bartın, Iğdır, Siirt ve Yalova Üniversitelerinin rektörlerinin altı aydır atanmadığı yolunda haberler çıktı ("Bu üniversitelerde Rektör atamaları unutuldu!", *Memurlar.net*, 09 Mart 2017, <https://www.memurlar.net/haber/651882/bu-span-class-keyword-universite-span-lerde-rektor-atamaları-unutuldu.html>).

3. 2018'den Sonraki Sistem

2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 13'üncü maddesinde 2 Temmuz 2018 tarih ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle değişiklik yapıldı ve rektör atamada YÖK'ün aday önerme yetkisine son verildi ve rektörlerin doğrudan doğruya Cumhurbaşkanı tarafından atanması usûlü getirildi. Bu değişiklik de Cumhurbaşkanlığı sisteminin yürürlüğe girdiği 9 Temmuz 2018 günü yürürlüğe girdi. Yani yeni sistemde artık rektör atama işlemini Cumhurbaşkanı tek başına yapmaktadır. Artık rektör seçimi için öğretim üyelerinin toplanıp seçim yapmasına, YÖK'ün üç aday önermesine vs. gerek yoktur. Bütün yetki tek başına Cumhurbaşkanına aittir.

Kemal Gözler, 27.12.2019

(<http://www.anayasa.gen.tr/cbhm-bilanco.htm> nin ekidir)